

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het
kwalificatiedossier mbo:

Binnenvaart

Kwalificaties

- » **Matroos binnenvaart**
- » **Schipper binnenvaart**
- » **Kapitein binnenvaart**

Geldig vanaf

01-08-2016

Penvoerder: Sectorkamer mobiliteit, transport, logistiek en maritiem

Gevalideerd door: De Raad van Bestuur van de stichting KBB T en L, na advisering door de paritaire commissie beroepsonderwijs bedrijfsleven

Op: 22-05-2014

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

<u>Verantwoordingsinformatie</u>	4
<u>1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)</u>	4
<u>2. Examenprofielen</u>	4
<u>3. Arbeidsmarktinformatie</u>	4
<u>4. Trends en ontwikkelingen</u>	4
<u>5. Beroepsvereisten</u>	4
<u>6. Bijzondere vereisten</u>	5
<u>7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen</u>	5
<u>8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs</u>	7
<u>9. Onderhoudsagenda</u>	7
<u>10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie</u>	8
<u>11. Betrokkenen</u>	8
<u>12. Verblijfsduur 4 jarig</u>	8
<u>13. Aanvullende informatie</u>	9
<u>14. Certificaten</u>	9

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Binnenvaart is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- [BCP Kapitein Binnenvaart 19-01-2004](#)
- [BCP Matroos Binnenvaart 19-01-2004](#)
- [BCP Schipper Binnenvaart 19-04-2004](#)

2. Examenprofielen

N.v.t.

3. Arbeidsmarktinformatie

De werkgelegenheid in de binnenvaart was de laatste jaren stabiel. De situatie op de arbeidsmarkt is onzeker, doordat er enerzijds overcapaciteit bestaat op de Europese markt, terwijl anderzijds de perspectieven voor de langere termijn, mede vanwege investeringen in de infrastructuur gunstig lijken.

De perspectieven op de arbeidsmarkt voor gediplomeerde schoolverlaters zijn goed, zeker voor niveau 3 en 4. De vraag naar personeel blijft hoog terwijl het aantal deelnemers en gediplomeerden tamelijk constant is en de zijinstroom beperkt is vanwege regelgeving en een beperkte animo onder nieuwe doelgroepen.

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

De wet- en regelgeving die betrekking heeft op de vaarwegen wordt geharmoniseerd. Daarnaast stelt de overheid meer eisen op het gebied van veiligheid, milieu, kwaliteit en dienstverlening waaraan schepen en bemanningsleden zich moeten houden. Dit heeft zwaardere administratieve lasten voor de kapitein binnenvaart tot gevolg en vaak ook aanpassing van procedures/werkwijzen.

Veranderende wetgeving op het nautisch-technisch en operationeel gebied. Toename van Europese wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van gevaarlijke stoffen (ADN), arbeidstijden en –omstandigheden. Bemanningsleden dienen op de hoogte te zijn van (gewijzigde) wet- en regelgeving.

Een Europees netwerk van onderwijs- en trainingsinstituten is voor zowel het operationeel- als Managementniveau bezig met de opzet van geharmoniseerde Standaarden van Training en Certificering voor Binnenvaart (Standards of Training and Certification in Inland Navigation: STCIN). Dit kan in de toekomst leiden tot Europese wetgeving.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Bedrijven in de binnenvaart breiden hun dienstverlening uit met additionele dienstverlening toegepast op het transport op de binnenwateren. Enerzijds worden de schepen groter (schaalvergroting totdat de infrastructuur belemmeringen oplevert) en anderzijds is er een schaalverkleining om meer gebruik te kunnen maken van de gehele infrastructuur. Klanten stellen meer eisen op het gebied van veiligheid, milieu, kwaliteit en dienstverlening.

De werkzaamheden worden geautomatiseerd. Onder andere zijn er steeds meer ladingmonitoringsystemen voor het geautomatiseerd laden en lossen en machinekamers die volledig vanuit het stuurhuis gecontroleerd en bediend worden. Dit heeft tot gevolg dat het accent van de werkzaamheden van de schipper en kapitein binnenvaart meer op controle komt te liggen. Door alle verder gaande automatisering binnen de branche is het van belang dat het bemanningslid Binnenvaart up-to-date blijft met de modernste ontwikkelingen op het gebied van navigatie- en besturingsmiddelen.

Er is aandacht voor de verbetering en innovatie van de bouw en uitrusting van de schepen, bijvoorbeeld schonere verbrandingsmotoren en gebruik van digitale systemen voor bevrachting, algemene communicatie en nautische taken. Bemanningsleden moeten met deze nieuwe systemen leren werken, maar het onderhoud ervan zal veelal uitbesteed worden aan externe specialisten.

Er vindt een verschuiving van taken plaats. De operationele taken aan boord nemen ten opzichte van de nautische taken steeds meer tijd in beslag.

De toename van de arbeidsmobiliteit vanuit andere Europese landen leidt tot een groter aanbod van arbeidskrachten. De kapitein binnenvaart krijgt daardoor te maken met diverse culturen en talen op een schip. Daarnaast is er een internationale ontwikkeling gaande om te komen tot een standaard voor het gebruik van de Engelse taal op de Europese rivieren, het zogenaamde River Speak.

5. Beroepsvereisten

Onderstaand wordt aangegeven door middel van welke werkprocessen uit het kwalificatiedossier Binnenvaart de Schipper Binnenvaart en de Kapitein Binnenvaart voldoen aan de benodigde kennis en vaardigheden van de wettelijke beroepsvereisten.

De vereisten voor het Groot Vaarbewijs A worden gedekt door de volgende werkprocessen:

B1-K1-W1: Meert/ontmeert en/of koppelt/ontkoppelt het binnenvaartschip
B1-K1-W2: Ankert het Binnenvaartschip
B1-K1-W3: Bestuurt het binnenvaartschip
B1-K1-W5: Maakt het binnenvaartschip reisklaar
B1-K2-W1: Maakt het binnenvaartschip klaar voor het laden en/of lossen
B1-K2-W2: Laadt en lost het binnenvaartschip
B1-K2-W3: Bewaakt de ladingscondities tijdens transport
B1-K3-W1: Voert algemene onderhoudswerkzaamheden en reparaties uit
B1-K3-W2: Voert werktuigkundig onderhoud en reparaties uit
B1-K3-W4: Handelt bij calamiteiten
P2-K1-W1/P3-K1-W1: Bepaalt de vaarroute op de binnenwateren
P2-K2-W1/P3-K2-W1: Verzorgt de scheepsadministratie
P2-K2-W2/P3-K2-W2: Verzorgt de ladingadministratie
P2-K2-W3/P3-K2-W3: Bewaakt voorraden en bestelt goederen/diensten

De vereisten voor Basiscertificaat Marifonie worden gedekt door de volgende werkprocessen:

B1-K1-W3: Bestuurt het binnenvaartschip
B1-K3-W4: handelt bij calamiteiten

De vereisten voor het Radarpatent worden gedekt door het volgende werkproces:

B1-K1-W3: Bestuurt het binnenvaartschip

De vereisten voor de ADN basisverklaring gecombineerd: drogeladingschepen en tankschepen worden gedekt door de volgende werkprocessen:

B1-K2-W1: Maakt het binnenvaartschip klaar voor het laden en/of lossen
B1-K2-W2: Laadt en lost het binnenvaartschip
B1-K2-W3: Bewaakt de ladingscondities tijdens transport
P2-K2-W2/P3-K2-W2: Verzorgt de ladingadministratie

De vereisten voor het diploma Ondernemer in de Binnenvaart worden gedekt door alle werkprocessen in P3-K4: Voert het Ondernemingsbeleid.

6. Bijzondere vereisten

Matroos binnenvaart

Nee

Schipper binnenvaart

Nee

Kapitein binnenvaart

Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

De matroos binnenvaart komt tijdens het laden en lossen in contact met mensen die geen Nederlands spreken. Hiervoor moet hij in het Engels de taalvaardigheden luisteren, spreken en gesprekken voeren op A1-niveau beheersen en in het Duits de taalvaardigheid gesprekken voeren op A1-niveau beheersen.

De schipper binnenvaart moet voor de maritieme communicatie en het laden en lossen beschikken over alle taalvaardigheden in het Engels en Duits. Met name het goed verstaan van de andere partij is daarbij belangrijk. Daarom moet hij luisteren op niveau B1 beheersen en de andere taalvaardigheden op A2.

De kapitein binnenvaart moet voor de maritieme communicatie, het laden en lossen en het voeren van de onderneming, zoals het verwerven van opdrachten, het promoten van de onderneming en het onderhouden van externe contacten beschikken over taalvaardigheden in het Engels en Duits op niveau B1, met uitzondering van de taalvaardigheid schrijven. Schrijven moet de kapitein binnenvaart voor Engels en Duits op niveau A2 beheersen.

Matroos binnenvaart

Engels					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1					
A2					
A1	x		x	x	

Duits					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1					
A2					
A1			x		

Schipper binnenvaart

Engels					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1	x				
A2	x	x	x	x	x
A1	x	x	x	x	x

Duits					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1	x				
A2	x	x	x	x	x
A1	x	x	x	x	x

Kapitein binnenvaart

Engels					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreeken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1	x	x	x	x	
A2	x	x	x	x	x
A1	x	x	x	x	x

Duits					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreeken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1	x	x	x	x	
A2	x	x	x	x	x
A1	x	x	x	x	x

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

De matroos binnenvaart kan na een aantal jaar ervaring en aanvullende opleidingen doorgroeien naar de functie van schipper binnenvaart. Hij kan daartoe de MBO-opleiding schipper binnenvaart volgen. Tevens kan de matroos binnenvaart zijdelings uitstromen naar functies op de wal, bijvoorbeeld bij haven op- en overslagbedrijven of de bediening van nautische kunstwerken.

De schipper binnenvaart kan na een aanvullende opleiding en bij bewezen competenties doorgroeien naar de functie van kapitein binnenvaart. Hiervoor kan hij de mbo-opleiding kapitein binnenvaart volgen. Daarnaast kan de schipper zijdelings uitstromen naar functies op de wal bij bijvoorbeeld rederijen en de overheid.

De kapitein binnenvaart kan na aanvullende opleiding en bij bewezen competenties doorgroeien naar managementfuncties op de wal in de sectoren transport, haven, logistiek en dienstverlening. Hiervoor kan hij een hbo-opleiding volgen. Binnen het hbo-onderwijs zijn opleidingen op management gebied een logische vervolgopleiding, zoals de opleiding HBO logistiek.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Onderhoud kwalificatiedossier: - uitvoerbaarheid dossier in MBO	Vanaf het moment dat dit dossier in het onderwijs gebruikt gaat worden, dient de uitvoerbaarheid te worden gemonitord.	SBB in samenwerking met scholen.	Vanaf 2016
Onderhoud kwalificatiedossier: - onderzoek klanttevredenheid	Vanaf het moment dat dit dossier in het onderwijs gebruikt gaat worden, dient de klanttevredenheid te worden gemonitord.	SBB	Vanaf 2016
Onderhoud kwalificatiedossier: - actualiteit inhoud dossier	Vanaf het moment dat dit dossier in het onderwijs gebruikt gaat worden, dient de actualiteit te worden gemonitord.	SBB	Vanaf 2016
Onderhoud kwalificatiedossier: - aansluiting bij VMBO en HBO.	Vanaf het moment dat dit dossier in het onderwijs gebruikt gaat worden, dient de aansluiting vmbo-mbo-hbo te worden gemonitord.	SBB	Vanaf 2016

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen		Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen	x	Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

Dit dossier is van versie 2013-2014 omgezet naar het nieuwe model kwalificatiestructuur. Inhoudelijk hebben er in de kwalificaties geen wijzigingen plaatsgevonden. De inhoud is anders gestructureerd aan de hand van het nieuwe model en de bijbehorende instructie.

In het verleden is al besloten dat de dossiers Binnenvaart en Rondvaartboot niet samen kunnen in 1 dossier en wel om de volgende redenen:

Het beroep schipper rondvaartboot beperkt vaargebied vertoont verwantschap met de beroepen in de binnenvaart: de matroos binnenvaart en de schipper binnenvaart.

Er is een overlap op het gebied van nautische taken. De matroos en schipper binnenvaart varen echter met een ander type schip, van veel grotere afmetingen en in een grotere variëteit aan vaargebieden. De schipper rondvaartboot beperkt vaargebied vaart op kleinere schepen, alleen in de dagvaart en in vrijwel steeds hetzelfde beperkte vaargebied. Daardoor is de omvang en complexiteit van de nautische werkzaamheden meer beperkt.

Ook is er een overlap op het gebied van de technische taken. Zowel de schipper rondvaartboot beperkt vaargebied als de matroos binnenvaart en schipper binnenvaart zorgen voor het algemeen en technisch onderhoud van het schip. Voor de schipper rondvaartboot beperkt vaargebied is dit echter meer gericht op het schoonhouden (vanwege de representativiteit) en het uitvoeren van eenvoudige onderhoudswerkzaamheden. Dit omdat voor het echte onderhoudswerk de eigen servicedienst van de rederij of externen worden ingeschakeld. Voor de matroos en schipper binnenvaart ligt dit anders. Omdat zij vaak lang en ver van huis zijn, moeten zij technische problemen zelf kunnen oplossen.

Er is geen overlap op het gebied van operationele en huishoudelijke taken. Dit omdat de schipper rondvaartboot beperkt vaargebied niet verblijft/woont aan boord en geen lading vervoert maar passagiers. De schipper rondvaartboot beperkt vaargebied heeft daarom een aparte kerntaak over het gastheerschap aan boord van het schip.

Ondanks enige overlap is het dossier van de schipper rondvaartboot beperkt vaargebied niet samengevoegd met de beroepen in de binnenvaart (matroos binnenvaart en schipper binnenvaart). Dit vanwege de beperkte overlap, de andere context van het beroep, het grote verschil in rol en verantwoordelijkheid van beide beroepen en het verschil in wettelijke beroepsvereisten.

11. Betrokkenen

Dit kwalificatiedossier is in opdracht van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven van VTL ontwikkeld door het expertisecentrum van VTL in samenwerking met vertegenwoordigers van de branche en het middelbaar beroepsonderwijs.

In een werkgroep van inhoudsdeskundigen uit het onderwijs en bedrijfsleven zijn (tussen)producten ontwikkeld, beoordeeld en becommentarieerd. De werkgroep bestond uit vertegenwoordigers van het Nova College, de STC-Group, Caruton en Bureau Binnenvaart.

Het kwalificatiedossier is bekeken in een gebruikerstest met vertegenwoordigers van de BTG en onderwijsinstellingen.

De paritaire commissie binnenvaart bestaat uit vertegenwoordigers van de CBRB, FNV bondgenoten, CNV Bedrijvenbond, Nautilus NL, STC – Group, Nova College, Maritieme Academie Harlingen en Binnenvaart Logistiek Nederland. De paritaire commissie heeft het eindproduct beoordeeld.

12. Verblijfsduur 4 jarig

De opleiding Kapitein Binnenvaart heeft goedkeuring gekregen om de opleiding in 4 jaar aan te bieden. Een kortere opleidingsduur is niet haalbaar o.a. vanwege de eisen die gesteld worden aan het aantal vaardagen voor het halen van de vaarbevoegdheid. De Schipper en kapitein Binnenvaart krijgen na behalen van de opleiding dezelfde vaarbevoegdheid. Om aan die eisen van

vaarbevoegdheid te kunnen voldoen is een opleidingsduur van 3 jaar nodig.

Naast die vaarbevoegdheid krijgt de Kapitein extra opleiding op het gebied van ondernemerschap, organisatie, management en logistieke kennis en vaardigheden. Tevens noodzakelijke verdieping van internationale wetgeving op hoger niveau en aansluiting op HBO naar gerelateerde opleidingen.

Om dit te kunnen realiseren is meer opleidingstijd nodig en duurt de opleiding tot Kapitein Binnenvaart 4 jaar.

13. Aanvullende informatie

Het diploma Kapitein Binnenvaart was in aanvraag voor een erkenning op NLQF/EQF niveau 5. Het proces voor deze erkenning en de mogelijkheid om dit aan te vragen is (tijdelijk) stop gezet door de minister van OC&W.

Zodra deze aanvraag weer gedaan kan worden, zal voor kapitein binnenvaart de NLQF-EQF -5 inschaling aangevraagd worden.

Na de MBO-opleidingen Schipper Binnenvaart en de Kapitein Binnenvaart kan (nog) geen Groot Vaarbewijs A worden afgegeven omdat niet aan het vereiste van de benodigde vaartijd is voldaan. De student kan na het behalen van het diploma Schipper Binnenvaart of Kapitein Binnenvaart echter wel aan de slag en moet dan nog een jaar varen om te voldoen aan de voorwaarden voor het Groot Vaarbewijs A. Vervolgens kan ook het Radarpatent worden afgegeven. Deze constructie is in afstemming met I&M en het onderwijs tot stand gekomen.

Het examen ter verkrijging voor het Groot Vaarbewijs A heeft betrekking op de onderwerpen, genoemd in deel 1 van hoofdstuk A en hoofdstuk C van bijlage II van richtlijn 96/50/EG. Het examenprogramma ter verkrijging van het radarpatent is beschreven in Bijlage D8 van het RSP.

Het Groot Vaarbewijs A, het Radarpatent en de ADN basisverklaring gecombineerd: drogeladingsschepen en tankschepen worden afgegeven door het CBR, het basiscertificaat Marifonie door het Agentschap Telecom.

14. Certificaten

N.v.t.